

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**76-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

ТОМ 1

14 травня – 23 травня 2024 р.

*Н. О. Смоляр, к. б. н., доцент
Є. В. Бобоха, здобувач вищої освіти
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ЯКІСНІ ТА КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЛОКАЛЬНОЇ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОЇ МЕРЕЖІ ДИКАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ)

У контексті реалізації екологічної політики держави з метою забезпечення національних інтересів було прийнято Указ Президента України від 30 вересня 2019 року «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», серед яких зазначаються й ті, які спрямовані на запобігання втратам екосистемного та біологічного різноманіття, його відтворення та охорону. Найбільш дієвим механізмом реалізації завдань є природозаповідання. Відсоток заповідності конкретної території (природної чи адміністративної) є важливим показником її стану, збереженості природи й екологічної грамотності мешканців. Він вираховується як співвідношення загальної площі всіх природно-заповідних територій та об'єктів території до її загальної площі.

Природно-заповідну мережу Полтавської області станом на 1 січня 2024 року репрезентують 400 об'єктів загальною площею 144180,3613 га, що визначило показник заповідності в 5,01%. У структурі природно-заповідного фонду (ПЗФ) Полтавської області представлені такі категорії: національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники загальнодержавного та місцевого значення, пам'ятки природи загальнодержавного та місцевого значення, ботанічний сад загальнодержавного значення, дендрологічні парки загальнодержавного та місцевого значення, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного та місцевого значення, заповідні урочища. За останні п'ять років ПЗФ Полтавщини поповнився незначною кількістю об'єктів із незначними площами. Показник заповідності хоча і зріс, однак несуттєво – із 4,97 (станом на 01.01.2021) до 5,01 (станом на 01.01.2024).

Уведення в Україні в 2021 році нового адміністративно-територіального устрою визначило в межах Полтавської області 60 територіальних громад, які знаходяться в чотирьох адміністративних районах – Кременчуцькому, Миргородському, Лубенському та Полтавському.

Проведений аналіз розподілу територій та об'єктів ПЗФ Полтавщини відносно окремих територіальних одиниць виявив, що показник заповідності Полтавської області дещо поступається національному (6,77%) та знаходиться на значно нижчому рівні, ніж європейський. Різниться він і за районами й за територіальними громадами.

Диканська ТГ є однією з 24 громад у Полтавському районі. Вона займає площу 68280,0 га, і за цим показником знаходиться на 4-му місці в районі. Загальна площа ПЗФ Диканської ТГ складає 13233,1379 га. За відсотком заповідності (19,38) Диканська ТГ посідає друге місце в Полтавському районі (поступається такому показнику в Кобеляцькій ТГ, де він становить 20,646) і займає одне з найвищих місць у рейтингу громад Полтавської області за цим показником. Такий відсоток заповідності в громаді забезпечує функціонуючий РЛП «Диканський», що займає значну площу – 12767,9135 га (змінено межі і збільшена площа згідно рішення пленарного засідання двадцять восьмої позачергової сесії Полтавської обласної ради восьмого скликання від 22.12.2023 № 758 «Про зміну меж регіонального ландшафтного парку «Диканський»). Його частка в структуру ПЗФ Диканської ТГ складає 96,48%.

У категоріальному відношенні ПЗФ Диканської ТГ представляють: регіональний ландшафтний парк – об'єкт природно-заповідного фонду поліфункціонального призначення («Диканський») площею 12767,9135 га;

заказники ландшафтні (два об'єкти загальною площею всього 234,2244 га – «Балка Гараганка» площею 96,2244 га і «Нелюбівський» – 138,0 га); пам'ятки природи ботанічні (два об'єкти місцевого значення загальною площею 11,0 га – «Лісосмуга О.О. Ізмаїльського» площею 5,0 га і «Пустовітка» – 6,0 га та один – загальнодержавного значення «Урочище «Парасоцьке»); заповідне урочище («Яворівщина» площею 75,0 га).

Майже всі об'єкти ПЗФ Полтавської громади (шість із семи) мають місцеве значення й тільки ботанічна пам'ятка природи «Урочище «Парасоцьке» – загальнодержавне.

Усі природно-заповідні об'єкти Полтавської громади виконують важливі екологічні, краєзнавчі, рекреаційні та просвітницькі функції. Вони є об'єктами наукової та полігонами екскурсійної та еколого-просвітницької діяльності. Наразі для Диканської ТГ напрацьовано матеріали щодо створення ще ряду об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема в долинах річок та за рахунок, так званих, «невгідь» (боліт, яружно-балкових систем, перелогів та ін.), що є одним із основних завдань і повинно стати важливою стратегічною ціллю Диканської ТГ в контексті її збалансованого розвитку.

Таким чином, природно-заповідна мережа Диканської ТГ наразі за кількісними показниками є недостатньою (всього сім об'єктів, більшість із яких мають незначні площі), однак за рахунок території РЛП «Диканський» репрезентує один із найвищих в Полтавській області показник заповідності (19,38). Незважаючи на це, вона потребує оптимізації й розширення категоріальності для покращення якісних характеристик і забезпечення охороною вцілілих в умовах екстенсивного господарювання типового та раритетного біорізноманіття.